

RAPORT

Kobiety w IT i TECH

Na świecie trwa cicha rewolucja: zmienia się rola kobiet w nowych technologiach.

Ich wpływ, dotychczas niewielki, zaczyna się zwiększać. Kobiety coraz chętniej studiują na kierunkach inżynierskich oraz związanych z informatyką i telekomunikacją. Więcej kobiet trafia do branży high tech, coraz częściej spotykamy je też na wyższych stanowiskach zarządczych.

Zmiany te widać także w Polsce. Jednak wciąż jest wiele barier dzielących nas od pełnego wykorzystania wielkiego potencjału kobiet, które przecież stanowią połowę ludzkości, w IT & TECH. Z jednej strony stereotypy oraz brak wsparcia otoczenia zniechęcają dziewczynki do interesowania się obszarem nauk technicznych i ścisłych, z drugiej budowanie kariery w organizacjach zdominowanych przez mężczyzn stanowi poważne wyzwanie. Wciąż też na porządku dziennym jest nierówność płac.

Świat przestawia się na tory cyfrowe. Na każdym etapie tego nowego kierunku rozwoju potrzebne są zastępy specjalistów, zdolnych rozwiązywać wyzwania współczesności za pomocą wiedzy technologicznej. Jest ich zdecydowanie za mało. Tylko w Europie brakuje milion takich specjalistów. Kobiety w tym zakresie przedstawiają sobą nowy, olbrzymi zasób możliwości i kompetencji. To dzięki nim, według Komisji Europejskiej, PKB ma szansę rosnąć o 16 mld Euro rocznie. Dzięki kobiecemu zaangażowaniu i unikatowej perspektywie, zbudujemy społeczeństwo, które będzie umiało mądrze i odpowiedzialnie korzystać z zaawansowanych technologii.

Jak obecnie wygląda sytuacja kobiet w technologiach? Gdzie widać zmiany? Przedstawiamy krótki przegląd ważnych danych z najnowszych dostępnych raportów – w tym raportów przygotowywanych przez Fundację Edukacyjną Perspektywy.

FAKTY

STUDENTKI

Tylko w Polsce więcej dziewczyn na informatyce

14,3% – taki jest udział kobiet wśród studentów kierunków informatycznych w Polsce (w roku akad. 2017/18). Wzrósł on w stosunku do roku poprzedniego o jedną ósmą (1179 więcej dziewczyn zostało w 2017 roku przyjętych na studia). Jest to historycznie największy wzrost w tej dziedzinie. Co ważne, liczba studentek informatyki rośnie w tej chwili dwa razy szybciej niż studentów płci męskiej.

Zainteresowanie tym obszarem wśród młodych Polek najwyraźniej zwiększa się. Rodzi się trend, który za kilka lat będzie miał wpływ na rynek pracy w nowych technologiach w Polsce. (*Raport „Kobiety na politechnikach 2018 – Rewolucja informatyczek?” Fundacja Edukacyjna Perspektywy 2018*)

Polska stanowi, w tym zakresie, chlubny wyjątek na tle świata. Jak podkreśla Raport „*Women in Digital Age*” (Komisja Europejska 2018): kobiety w Europie stanowią 13% absolwentów kierunków związanych z informatyką pracujących w branży high tech. Jest to spadek o 2% w stosunku do sytuacji sprzed 7 lat. Globalnie, od dekad, udział kobiet w branży IT nie zmienia się w sposób znaczący. Obserwujemy w tym względzie niepokojącą stagnację.

W Unii Europejskiej, na każdy tysiąc absolwentek, tylko 24 związane są z kierunkami z obszaru informatyka-telekomunikacja (ICT). Spośród nich tylko 6 absolwentek podejmuje potem pracę w sektorze. W przypadku mężczyzn wygląda to zgoła inaczej. Aż co dziesiąty absolwent studiów wyższych kończy je w obszarze ICT a połowa z nich pracuje potem w branży informatycznej.

44% – to w Polsce odsetek kobiet wśród ogółu absolwentów kierunków ścisłych, technicznych i z zakresu technologii informatyczno-komunikacyjnych. Jest to najwyższy odsetek spośród krajów OECD (średnia to 31%). Jest to wynik, szczególnie wysokiego w Polsce udziału kobiet na kierunkach matematycznych. (za: *OECD Science, Technology and Industry Scoreboard 2017*)

PROFESJONALISTKI

Na 17 mln inżynierów i naukowców w Europie, 10 mln to mężczyźni. W Polsce na 1,2 mln naukowców i inżynierów 600 tys. to kobiety. Polska, na tle Europy, wypada lepiej, jednak, biorąc pod uwagę wielkość kraju i liczbę mieszkańców liczba inżynierów i naukowców mogłaby być większa (Eurostat 2018).

17% – to udział kobiet w Europie wśród specjalistów w branży informatyczno-telekomunikacyjnej. Udział ten zwiększył się nieznacznie w ostatnich 5. latach. Szacuje się, że włączenie większej liczby kobiet, pobudziłoby znacząco ten rynek doświadczający coraz dotkliwiej braku wykwalifikowanych pracowników (przewiduje się stworzenie 1,2 miliona nowych miejsc pracy do 2050 roku) oraz w ciągu 30 lat wytworzyło dochód na poziomie 1 biliona Euro. („*Women and Men in ICT*”, EIGE, 2017). Dodatkowym problemem jest niska retencja kobiet w zawodzie – prawie **9%** kobiet pracujących w branży informatycznej porzuca swoją profesję; dla porównania, robi to tylko **1,2%** mężczyzn. Powoduje to stratę finansową dla gospodarki europejskiej na poziomie kilkunastu miliardów Euro rocznie. („*Women in Digital Age*”, Komisja Europejska 2018)

BLIŻSZE SPOJRZENIE NA BRANŻĘ IT

Sytuacja kobiet w branży informatycznej jest dobrze zbadana w Stanach Zjednoczonych. Dlatego, aby zobrazować zaangażowanie kobiet w tym obszarze, posłużymy się przykładami z rynku amerykańskiego.

25% – to udział kobiet wśród pracowników w branży informatycznej (dla porównania: **57%** w innych branżach). Znacząco mniej kobiet pracuje jednak w tych obszarach, które decydują o rozwoju innowacyjnym nowych technologii – jak te związane z projektowaniem oprogramowania, czy też zarządzaniem w firmach IT. Przykładowo w 2016 roku **12%** kobiet było wśród architektów sieci, **18%** – wśród programistów, **20%** – wśród analityków bezpieczeństwa danych, **13%** – wśród inżynierów oprzyrządowania (hardware). Szokująco niskie jest zaangażowanie kobiet w tworzenie najbardziej nowatorskich rozwiązań w dziedzinie nauk informatycznych, zgłaszanych w formie patentów. Na przestrzeni 30 ostatnich lat kobiety były autorkami tylko **2%** z nich. („*Women in Tech: The Facts*”, NCWIT 2016)

W Polsce, według Raportu organizacji Geek Girls Carrots, „*Women in IT*” (2018), w 10. osobowych zespołach pracują zazwyczaj 3-4 kobiety. Według Raportu Diverse Consulting Group (2016) w branży technologicznej stanowią one **58%** pracowników zajmujących stanowisko analityka biznesowego, **48%** testerów i **46%** kierowników projektów. Z kolei mężczyźni zdecydowanie dominują na stanowiskach technicznych, gdzie stanowią **89%** programistów, **91%** architektów rozwiązań informatycznych i **76%** konsultantów wdrożeniowych.

KOBIETY DO ZARZĄDÓW

Wyjątkowo mały jest udział kobiet w zarządzaniu sektorem technologicznym.

5% – to kobiety-prezeski w firmach polskiego sektora teleinformatycznego (9 kobiet na 452 firmy), a wśród menedżerów najwyższego stopnia jest ich **10%** („*Kobiety w technologiach*”, Znane Ekspertki 2016). Według raportu „*Potencjał kobiet dla branży technologicznej*” Siemens’a i Fundacji Perspektywy z 2015 roku, udział kobiet w zarządach firm technologicznych od 2010 roku wzrósł w Polsce o **11%**. Dokładnie tak samo wygląda sytuacja na świecie – **5%** globalnych firm ma prezesa kobietę. Aż **60%** firm nie ma ani jednego członka zarządu płci żeńskiej. Branża technologiczna należy do tych o najniższym udziale kobiet w zarządach – jest ich tam około **10%** (EY 2017). Warto dodać tu kontekstowo wniosek z Raportu „*Is Gender Diversity Profitable? Evidence from a Global Survey*” (Peterson Institute for International Economics, 2016): organizacje, które mają przynajmniej **30%** kobiet na najwyższym poziomie zarządzania, przynoszą o **6%** więcej zysku.

STARTUPERKI

Tylko **17%** startupów, definiowanych jako branża high tech, założonych zostało przez kobietę (Raport Techcrunch 2017). Startupy tworzone lub współtworzone przez kobiety otrzymują średnio dwa razy niższe finansowanie niż te zakładane przez mężczyzn ale w pierwszym 5 latach działania przynoszą potem zyski wyższe o **10%**. („*Why Women-Owned Startups Are a Better Bet?*”, BCG 2018)

CZY W BRANŻY IT & TECH JEST DYSKRYMINACJA?

53% pracownic firm IT w Polsce uważa, że kobiecie jest trudniej niż mężczyźnie poradzić sobie w tej branży (jako najważniejszy powód gorszych perspektyw podają one panujące stereotypy i przekonanie o tradycyjnych rolach społecznych kobiet (**76%!**)). **50%** – pracowniczek IT uważa, że mężczyźni osiągają wyższe (ich zdaniem średnio o 24%) wynagrodzenie za tę samą pracę („*Raport Women in IT*”, Geek Girls Carrots 2018)

W USA, jak pokazuje raport „*Tech Leavers 2017*” głównym powodem porzucania kariery w IT & Tech jest dla kobiet zła atmosfera pracy i zachowania nie-fair (także w obszarze płac), których doświadczają. **10%** z nich doświadczyło także niechcianych zachowań o podłożu seksualnym w miejscu pracy.

Brak wzorców (role models)

Ważną przyczyną mniejszego udziału kobiet w obszarze technologicznym jest brak zachęty otoczenia – jeszcze na poziomie edukacji podstawowej i średniej. Spowodowane jest to stereotypowym, historycznie uwarunkowanym, podejściem do roli kobiet w społeczeństwie. Jak wykazał *Raport „Potencjał kobiet dla branży technologicznej”* Siemens i Perspektyw – **25%** badanych maturzystek czuło się wręcz aktywnie zniechęcanych do wyboru kierunków inżynierskich. Drugą najważniejszą przeszkodą jest dotkliwy brak wzorców kobiet, które osiągnęły sukces. **86%** uczennic w Polsce nie zna przykładu kobiety inżyniera, programistki czy naukowczyni (poza Marią Skłodowską Curie). Podobnie wygląda sytuacja w innych krajach. Ponad 80% kobiet w Wielkiej Brytanii nie jest w stanie wskazać żadnej kobiety role model z branży technologicznej. („*Women in Tech. Time to close the gender gap*”, PwC 2017)

100 LAT KOBIET NA UCZELNIACH (TECHNICZNYCH) I PRZYSZŁOŚĆ

W tym roku obchodzimy nie tylko 100-lecie uzyskania praw wyborczych przez kobiety ale też ustanowienia pełnego prawa do edukacji wyższej w Polsce. Od tego czasu trwa proces wchodzenia kobiet na uniwersytety. Zarówno w Polsce jak i na świecie, stanowią one w tej chwili większość studentów i dużą część kadry akademickiej. Na uczelniach technicznych – kluczowych dla rozwoju branży IT & TECH – jest ich jednak wciąż mniej – w tej chwili na politechnikach dziewczyny stanowią **38%** studentów („Kobiety na politechnikach 2018”, FEP 2018), ale na kierunkach stricte technicznych – już dużo mniej. Wśród profesury w obszarze nauk inżynierskich jest ich tylko **14%**. Nadal jest ich także bardzo mało w strukturach zarządzających uczelniami – w tej chwili nie ma w Polsce dużej, publicznej uczelni technicznej zarządzanej przez kobietę-rektora.

Od stu lat trwa proces wielkiej zmiany. Zmiana ta zachodzi w różny sposób i w różnym tempie na całym świecie. Kobiety uzyskują pozycję – społeczną, ekonomiczną, intelektualną, która pozwala im w pełni rozwijać ich potencjał. Technologie są tu kluczowe. Światem rządzą bowiem już w mniejszym stopniu podziały polityczne, a w coraz większym potęga technologiczna. Kobiety są mądre, kreatywne i odpowiedzialne. Dlatego potrzebujemy przywódczyń biegłych w obszarze high-tech, które będą współdecydować o tym, jak będzie wyglądała nasza przyszłość, nie w opozycji do mężczyzn, ale wspólnie z nimi, z równym prawem głosu.

**Raport powyższy przygotowany został w związku z kongresem
„Perspektywy Women in Tech Summit 2018”**

Opracowanie: Fundacja Edukacyjna Perspektywy.